

ОСВІТНІЙ ФОКУС

Електронне видання комунальної
установи Хмельницької міської ради
«Центр професійного розвитку
педагогічних працівників»

№ 03 (32) 2025

ЗМІСТ НОМЕРА

**06 КОЛИ ПРОФЕСІЯ СТАЄ
МИСТЕЦТВОМ**

08 ЄВГЕН МАКСІМОВ

Teacher's portfolio.
Сучасний урок іноземної мови

10 ОКСАНА ФРАНЧУК

Створення ситуації успіху на
уроках технологій

15 АЛЬОНА БАКАЛО

Проектна діяльність на гуртках
художньо — естетичного
напрямку. Пластилінографія

18 НАТАЛІЯ КАЙОТА

Розвиток образотворчої
діяльності молодших школярів
під час вивчення елементів
Самчиківського розпису на
заняттях образотворчого
мистецтва

21 ТЕТЯНА КОЛИНЧУК

Застосування елементів народного
мистецтва у трудовому навчанні:
вишивка хрестиком по деревині як
засіб розвитку технологічної та
естетичної компетентностей

29 НАТАЛІЯ ДЕМСЬКА

Сенсорне виховання в дошкільлі

32 ТЕТЯНА ГРИЦИШИНА

Організація
предметно-розвивального
середовища в різновіковій групі

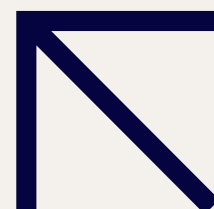
35 ЛЮБОВ КОВАЛЬЧУК

Інтегроване заняття для дітей
молодшого дошкільного віку:
«Весняні квіти»

39 ОЛЕНА МІХАЛЕЦЬ

СТОРІНКА ТВОРЧОСТІ
Як дракон зазіхнув на світлу землю

**42 НАШИМ МАЙБУТНІМ
СПІВАВТОРАМ**

ФОТОФОКУС: КРОКИ ДО МАЙСТЕРНОСТІ

НАША КОМАНДА

ОКСАНА РАТУШНЯК

Директор КУ ХМР «ЦПРП»

ОЛЬГА ГУМЕНЮК

Консультант професійних спільнот учителів початкових класів

ВІКТОРІЯ КОРСУН

Консультант професійних спільнот учителів початкових класів

ВОЛОДИМИР КОРИЧАК

Консультант професійних спільнот учителів освітньої галузі фізичної культури та соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі

ВІКТОРІЯ СТАНЕЦЬКА

Консультант професійних спільнот учителів мистецької та технологічної освітніх галузей

АКСИНІЯ ЛЕЗНЮК

Консультант професійних спільнот учителів природничої освітньої галузі

ОЛЬГА СОКАЛЬСЬКА

Консультант професійних спільнот учителів мовно-літературної освітньої галузі (українська мова та література, зарубіжна література)

АННА ТКАЧУК

Консультант професійних спільнот педагогічних працівників закладів дошкільної освіти

АННА ШЕВЧУК

Консультант професійних спільнот педагогічних працівників закладів дошкільної освіти

НАТАЛІЯ ПРИЩЕНКО

Головний бухгалтер КУ ХМР «ЦПРП»

ВАКАНСІЇ:

- Консультант професійних спільнот учителів мовно-літературної галузі (іншомовна освіта)
- Консультант професійних спільнот учителів громадянської та історичної освітньої галузі
- Консультант професійних спільнот учителів математичної та інформатичної освітніх галузей
- Консультант професійних спільнот педагогічних працівників, що працюють з дітьми з особливими освітніми потребами
- Практичний психолог
- Секретар - друкарка

КОНСУЛЬТАНТИ

Анна Ткачук

Анна Шевчук

консультанти

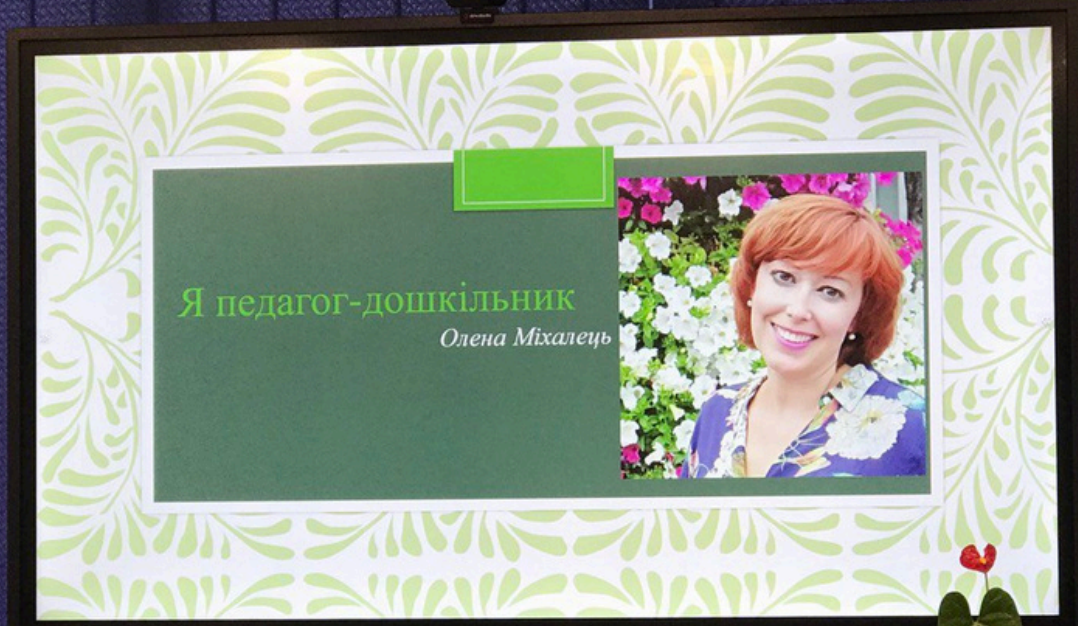
професійних спільнот педагогічних
працівників закладів дошкільної освіти

Педагоги — це творчі особистості, які щодня формують міцний фундамент для гармонійного розвитку кожної дитини. Їхня діяльність — це більше, ніж навчання: це натхнення, підтримка та турбота, що окриляє вихованців на перших кроках у пізнанні світу.

Педагогічний працівник тонко відчуває дитячі потреби й шукає індивідуальний підхід до кожного. Творчість для них — не лише інструмент, а й стиль мислення, що допомагає перетворити звичайний день у казкову пригоду. Педагоги постійно вдосконалюють свої знання, експериментують з методами та відкриті до інновацій. Вони ініціативні, гнучкі та здатні швидко реагувати на виклики часу. Саме завдяки такій наполегливості й креативності освітній процес стає живим, динамічним і наповненим сенсом. Командна взаємодія, професійна рефлексія та бажання творити позитивні зміни — невід'ємні риси кожного сучасного педагога. Їхня праця має глибоку суспільну цінність, адже закладає основи майбутнього покоління. Це люди з відкритим серцем і щирою любов'ю до дітей — ті, хто дарує теплоту, безпеку й надію на світле завтра.

КОЛИ ПРОФЕСІЯ СТАЄ МИСТЕЦТВОМ

У наш час педагогічна професія виходить далеко за межі класичних уявлень про навчання та виховання. Сучасні освітяни – це не лише носії знань, а й справжні митці, здатні креативно переосмислювати досвід, генерувати ідеї та створювати власні продукти у різних сферах життя. Їхня творчість проявляється не тільки у підходах до навчання, а й у літературі, мистецтві, дизайні, волонтерстві.

Яскравим прикладом є неформальна зустріч — автограф-сесія, що відбулася 7 березня 2025 року в конференцзалі КУ ХМР «ЦПРПП». Захід був присвячений народженню нової авторської збірки «КазкоСвіт» Олени Міхалець, вихователя-методиста ХЗДО № 7 «Козачок». Атмосфера події – щира, наповнена ароматом друкованого слова, живим читанням і глибокими роздумами – ще раз довела: педагог може бути натхненником не лише для дітей, а й для колег.

Збірка, наповнена метафорами, символами та сенсами, відкриває нові можливості для формування емоційного інтелекту дошкільників. Обговорення методичного потенціалу казки торкнулося важливої теми — її терапевтичного впливу. Казка, як тонкий інструмент педагогічного впливу, допомагає дитині проживати внутрішні конфлікти, долати страхи й формувати позитивне бачення світу.

Такі ініціативи свідчать про те, що сучасні педагоги – це особистості з активною життєвою та творчою позицією. Їхній приклад надихає на пошук нових форм, підходів і сенсів у професійній діяльності, що виходить за рамки звичайного — у простір справжньої педагогіки серця.

TEACHER'S PORTFOLIO. СУЧАСНИЙ УРОК ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Євген МАКСІМОВ,
вчитель англійської мови КЗЗСО
«Ліцей №17 Хмельницької міської ради»

Сучасний учитель іноземної мови — не лише мовний експерт, а й креативний організатор навчального процесу, здатний адаптувати урок до потреб здобувачів освіти та вимог часу. У центрі такого уроку — комунікативна спрямованість, активне залучення учнів і практичне використання мови. Саме тому важливо розуміти, що стоїть за поняттям «мовний урок» у контексті сьогодення.

Термін «мовний урок» вказує на те, що зміст та мета спрямовані на формування в здобувачів освіти мовних умінь та навичок. Що таке «мовний урок»? Фактично — це урок, на якому відбувається процес виконання мовних вправ.

Планувати урок має, як початківець, так і досвідчений вчитель. По перше, потрібно чітко продумати тему проведення уроку, а також сформулювати мету.

Прикладом сформульованої мети може бути: «навчати здобувачів освіти розуміти іноземну мову та граматично правильно вживати її в усному мовленні», «навчати правильно описувати своє помешкання», «навчати здобувачів освіти правильно описувати свого друга або подругу».

Навчання іноземної мови умовно можна поділити на три етапи: початковий рівень (1-4 класи), середній (5-8 класи) та старший рівень (9-12 класи). До уроку потрібно підходити з родзинкою.

Початковий етап вивчення іноземних мов включає:

1. Вступна частина (вихованці рапортують про відсутність на уроці, погоду тощо),
 2. Фонетична зарядка: опрацювання окремих звуків та дифтонгів в цілому,
 3. Введення нових слів та словосполучень,
 4. Закріплення раніше вивченого матеріалу та вивчення нового,
 5. Розвиток нових умінь та явищ:
- читання текстів (хорове або індивідуальне);
 - письмо (записування раніше вивчених слів, словосполучень з подальшим ускладненням завдання: записом речень та безпосередньо тексту);
 - аудіювання: здобувачам освіти пропонують прослухати коротесенький текст з елементарними завданнями, під їх вік та “True-False” (правда-неправда) та запитаннями та відповідями до них, з правом вибору правильної, на їх погляд, відповіді;
 - домашнє завдання: крім неважких вправ на дачу відповідей на запитання, можна дати вправи на читання та завдань до них;
 - підбивання підсумків роботи: вчитель вказує на досягнення та недоліки, які вдалося чи не вдалося досягнути на уроці вчителем, здійснює оцінку здобувачів на уроці.

У 5-8 класах навчання іноземної мови диференціюється монологічним-діалогічним мовленням. Здобувачам освіти пропонують короткі тексти для читання, після чого вони висловлюють власну думку щодо прочитаного, працюють у парах та складають короткі діалоги. Поступово вчитель збільшує обсяг текстів. Вчитель створює комфортні умови на уроці, а також може виділити більшість часу для цього виду діяльності на уроці, щоб кожен зміг висловити свій погляд.

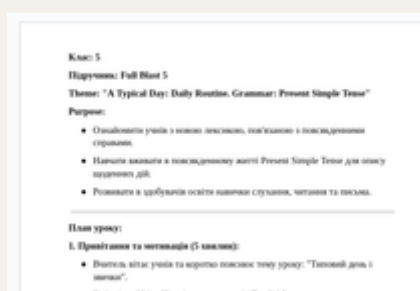
У 9-12 класах вже поступово схема уроку ускладнюється:

1. На початку уроку проводиться організаційна частина;
 2. Усне тренування: здобувач освіти — вчитель. Повторення раніше вивченого матеріалу. Усне практикування.
 3. Розбір нових текстів. Вчитель зі здобувачами освіти розбирає нову лексику, граматику, а також зупиняється на основних моментах, які не дуже зрозумілі здобувачам освіти.
- В кінці уроку вчитель підбиває підсумки проведеного уроку.

Отже, навчання іноземної мови в 5–12 класах має чітку динаміку ускладнення, що відповідає віковим особливостям здобувачів освіти. Якщо в середній ланці основна увага приділяється формуванню базових навичок монологічного та діалогічного мовлення в комфортних умовах, то в старших класах акцент зміщується на аналітичну роботу з текстом, активне усне практикування та глибше занурення в мовне середовище. Такий поступовий підхід сприяє не лише ефективному засвоєнню мовного матеріалу, а й розвитку комунікативної компетентності, що є необхідною умовою успішного спілкування в реальних життєвих ситуаціях.

Приклад уроку:

Це зображення і є покликанням на конспект уроку.

СТВОРЕННЯ СИТУАЦІЇ УСПІХУ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ

Оксана ФРАНЧУК,
вчитель трудового навчання
КЗЗСО «Ліцей № 15 імені Олександра Співачука
Хмельницької міської ради»

*Дати дітям радість праці, радість успіху у навчанні,
збудити в їхніх серцях почуття гордості, власної
гідності – це перша заповідь виховання...*
В.О.Сухомлинський

Створення ситуації успіху – це педагогічна технологія, яка допомагає дитині зрости успішною, відчувати радість від подолання труднощів, формує переконання, що все в житті дається завдяки затracеним зусиллям.

Ситуація успіху створюється з метою розвитку особистості здобувача освіти, віри у власні сили. Така технологія допомагає вчителю виховувати в дітях найціннішу людську якість –

стійкість у боротьбі з труднощами, вирішує багато проблем щодо агресивності дитини, неслухняності, лінощів, а головне – ізольованості у класі.

Ситуації успіху – це перш за все радість підтримки, отримання статусу «Свій серед своїх». Це позитивні емоції, стимул навчатися краще. Єдиних вимог до створення ситуації успіхів не існує. Індивідуальний підхід, урахування багатьох факторів під час уроку – ось правила технології «Створення ситуації успіху».

Що таке успіх? Успіх – це:

- Вміння.
- Старанність.
- Пізнання.
- Інтерес.
- Задоволення.

Метою освітньої галузі «Технології» є формування і розвиток проєктно-технологічної та інформаційно-комунікаційної компетентностей для реалізації творчого потенціалу здобувачів освіти і їх соціалізації у суспільстві, технологічно освіченої особистості, підготовленої до життя та активної трудової діяльності в умовах сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства.

Предмет технології в школі сприяє формуванню в здобувачів освіти таких компетентностей:

- технічного і технологічного кругозору;
- культури праці та побуту;
- самостійного та критичного мислення;
- розвитку особистісних якостей, потрібних людині як суб'єкту сучасного виробництва і культурного розвитку суспільства;
- виховання відповідальності за результати власної діяльності.
-

Розвиток творчих здібностей на уроках технологій здійснюємо за допомогою інноваційних технологій. Інноваційні технології (інтерактивні технології навчання, технологія проєктного навчання, особистісно зорієнтована технологія, комп'ютерна технологія) шляхом взаємодії удосконалюють урок в цілому, підвищують його ефективність.

Важливо на уроках створювати ситуацію успіху, щоб дати змогу кожному учневі розкритися повністю.

Для цього необхідно:

- зняти страх («Це просто», «Це легко», «Не вийшло – нічого страшного, попрацюєш – і обов'язково вийде»);
- надати приховану допомогу («Я вважаю, що краще б почати з цього...», «Мені здається, що основне тут...»);
- уміти авансувати особу («У тебе все вийде»);
- використовувати прийоми персональної винятковості («Саме ти...»);
- дати оцінку результату («Ти це добре зробив», «Ось тепер вийшло чудово»).
-

Прийоми створення ситуації успіху:

- Емоційний настрій.
- Анонсування.
- Навіювання.
- Навмисна помилка.
- Даю шанс.
- Рушай за нами.
- Еврика.
- Загальна радість.

Впровадження інформаційних технологій

Під час проведення уроків я використовую програмні засоби навчання: презентації, відеоролики, фотографії. Комп'ютерна презентація викликає у дітей бажання працювати на уроці, мотивація навчальної діяльності зростає в декілька разів. Презентація звільняє учителя від традиційного використання дошки. Етапи уроку, основні тези та весь необхідний ілюстративний матеріал, чітко і наочно виконані на слайдах, сприяють концентрації уваги здобувачів освіти й активізації їх діяльності.

Впровадження технології формування творчої особистості

З метою формування та розвитку творчої особистості здобувача освіти використовуються елементи народознавства та знайомство здобувачів освіти з різними видами творчості, виробами декоративно-прикладного мистецтва. На заняттях гуртків діти працюють з різними техніками декоративно-прикладного, образотворчого мистецтва, що сприяє підвищенню інтересу у дітей до самобутньої української культури.

Для розвитку самостійності та творчих здібностей організовуємо презентації, виставки робіт. Ефективним та захопливим для здобувачів освіти є виготовлення власноруч виробів, які дарують своїм рідним, друзям, вчителям.

Впровадження особистісно — орієнтованих технологій

З метою впровадження особистісно орієнтованої технології я намагаюся організовувати навчальну роботу так, щоб усі учні самі відкривали нове, а не одержували «готові відповіді». Поступово впроваджую елементи групової роботи, самостійної роботи з підручником, посібниками, роздатковим матеріалом, приділяю велику увагу дослідницькій та творчій роботі. Саме такі заняття спрямовані на те, щоб учні вчилися вести полеміку, обґрунтовувати власну позицію при обговоренні, що важливо для формування аналітичного мислення, розвитку особистості, а відтак — комунікативної компетентності.

Уміння дитини самостійно працювати з інформаційними джерелами – це гарантія того, що усі питання, що виникають та отримані завдання дитина здатна вирішити самостійно.

Впровадження проєктної технології

Підвищити активність здобувачів освіти у самостійному отриманні знань, набутті навичок здійснення практичної діяльності можна шляхом впровадження проєктної технології, яка ґрунтується на використанні проблемних та дослідницьких методів.

Опираюся на головні принципи у реалізації даної технології, а саме: самостійність, діяльність, результативність — проєктна технологія дозволяє успішно формувати ключові компетентності особистості, необхідні у подальшому житті: комунікативні, інформаційні, соціальні, які пов'язані з життям в багатокультурному суспільстві, з навичками вчитися все життя; а головне, спрямована на реалізацію творчого потенціалу здобувачів освіти.

Три кроки до успіху

- Створення умов для виникнення внутрішньої потреби до діяльності на уроці («Хочу»).
- Визначення змісту діяльності здобувачів освіти на уроці («Зможу»).
- Активізація вимог до здобувачів освіти з боку діяльності («Потрібно»).

Отже, як учитель технологій та трудового навчання я здійснюю формування технічно та технологічно освіченої особистості, підготовленої до життя й активної трудової діяльності в умовах сучасного високотехнологічного, інформаційного суспільства. Творчі завдання важливі для формування асоціативного мислення, опановування навичками порівняльного аналізу за допомогою міркування, профорієнтаційній роботі.

Результатом розвитку творчих здібностей вихованців, на мою думку, є формування якісно нових цінностей (об'єктивних чи суб'єктивних), значущих для творчого особистісного становлення протягом життя, розвиток моральних якостей і властивостей здобувачів освіти, а уроки технологій не тільки закріплюють і покращують знання та практичні навички здобувачів освіти, а й виявляють їх творчий потенціал, розвивають здібності та надають можливість самоствердитися, самореалізуватися, враховуючи національні традиції.

Методи створення позитивної мотивації навчання **Емоційні:**

- заохочення;
- навчально-пізнавальна гра;
- створення ситуації успіху.

Вольові:

- інформація про результати навчання;
- формування відповідальності;
- прогнозування майбутньої діяльності.

Пізнавальні:

- створення проблемної ситуації;
- спонування до пошуку алгоритмів рішень;
- виконання творчих завдань.

Соціальні:

- розвиток бажання бути корисним;
- створення ситуації взаємодопомоги;
- зацікавленість у результатах колективної праці.

Кожна дитина особлива, неповторна й обдарована. Звернення вчителя до її найкращих почуттів обов'язково матиме успіх і знайде відгук у дитячих серцях.

Саме через емоційну підтримку й віру у здібності дитини вчитель формує середовище довіри та взаємоповаги. Такий підхід допомагає кожному учневі розкриватися, відчувати впевненість у своїх силах і прагнути до нових звершень.

*У нас не повинно бути нещасливих здобувачів освіти,
душу яких гнітить думка, що вони ні на що не здібні.
Успіх у навчанні – єдине джерело внутрішніх сил дитини,
які породжують енергію для переборення труднощів,
бажання вчитися...
В.О.Сухомлинський*

Список використаних джерел:

1. Абросимова А. Створення ситуації успіху на уроках. Шкільний світ. 2008. №46 (грудень). С. 4-6.
2. Бех І. Педагогіка успіху: виховні втрати та їх подолання. Позакласний час. 2012. № 4. С. 6–10.
3. Белкін А. Ситуація успіху. Як її створити: способи педагогічної взаємодії. Педагогічна майстерність. 2006. С. 343–349.
4. Бондарчук Є. Інтерактивні технології - шлях до створення ситуації успіху у навчальній діяльності молодшого школяра: за наук.-пед. проектом «Інтелект України». Поч. шк. 2017. № 11. С. 1-3.
5. Галіцина Л. «Ситуація успіху» як гра і як педагогічна технологія. Управління освітою. 2012. №4 (лют.). С. 10-12.
6. Гладка М. Ситуації успіху як умова соціалізації дитини. Управління освітою. 2013. № 19 (жовт.). С. 6-10.
7. Ланцова О. Технологія створення ситуації успіху. Сучас. шк. України. 2013. №1(січ.). С. 4-7.
8. Ярошенко П. Завдання вчителя – допомогти кожній дитині знайти свій ключ до успіху: створення ситуації успіху. Рідна школа. 2013. № 3. С. 50–53.

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ НА ГУРТКАХ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО НАПРЯМУ. ПЛАСТИЛІНОГРАФІЯ

Альона БАКАЛО,
керівник гуртка художньо-естетичного напрямку
Хмельницького дитячо-юнацького центру
Департаменту освіти та науки
Хмельницької міської ради

Проектна діяльність – це конструктивна і продуктивна діяльність особистості, спрямована на розв’язання життєво значущої проблеми, досягнення кінцевого результату в процесі цілепокладання, планування і здійснення проекту.

Останнім часом зростає популярність проектної діяльності та все ширше входить в освітній процес. Діти не просто виконують роботу, запропоновану керівником гуртка, а ставлять перед собою завдання, які збуджують творчу думку, розвивають технічне мислення і конструкторські здібності. Тому наша праця є цікавою і ми одержуємо задоволення не лише від результату, а і від самого трудового процесу.

Усі наші задуми втілюються у творчих проектах, що дає змогу самостійно обрати об’єкт праці, уявити його, відобразити у вигляді ескізу, розробити його конструкцію, технологію виконання та виготовити виріб. І тільки так можна відчувати себе творцем.

Пластилін – один з улюблених матеріалів для дитячої творчості. З його допомогою можна ліпити оригінальні вироби та навіть створювати малюнки.

Пластилінографія – це нетрадиційна художня техніка, що полягає в малюванні пластиліном на картоні або на іншій щільній основі. Готові роботи можуть бути плоскими, напівоб’ємними або об’ємними.

Метою нашого проекту «Народні традиції» є створення шести панно, у яких відтворюються українські народні звичаї та традиції, такі як:

- Великдень «В очікуванні дива»;
- Івана купала;
- Свято гарбуза, взято з всім відомого вірша «Ходить гарбуз по городі...»;
- Різдво «Україна колядує»;
- Різдвяна вечерея;
- Українське весілля.

Під час виконання робіт дітки згадують та обговорюють свої традиції. Це допоможе краще засвоїти навчальний матеріал, який здобули на заняттях гуртка, і разом з тим, створення справжнього витвору декоративно-прикладного мистецтва.

Ця робота з пластиліном змушує працювати обидві півкулі головного мозку дитини одночасно, виховує охайність, посидючість, прагнення досягти мети, знижує дратівливість, зміцнює м'язи маленьких ручок, а це, своєю чергою, сприяє розвитку мовлення у дитини.

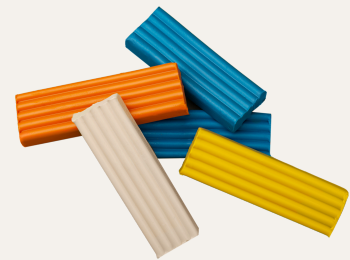
Під час роботи використовували ДСП, звичайний пластилін та стеки.

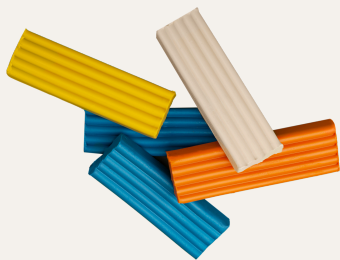
Навчальні проєкти здійснюються в декілька етапів, що відповідають головним етапам будь-якої трудової діяльності, їх реалізація має циклічний характер.

Основні етапи роботи у проєкті:

- 1 етап: Організаційний. Дітям було повідомлено тему проєкту.
- 2 етап: Підготовчий. Здійснено підбір матеріалів та розміру панно.
- 3 етап: Проєктна робота. Опрацювання зібраної інформації, її коригування. Створення ескізів. Підбір колірної гами.
- 4 етап: Оформлювальний. Остаточне оформлення кінцевого результату (нанесення пластиліну на задній фон, ліплення основних деталей та мілких).
- 5 етап: Презентація проєкту. Вихованці демонструють кінцевий продукт, захищають ідею, зміст, відповідають на запитання.
- 6 етап: Підбиття підсумків. Аналіз виконаної роботи, виявлення її переваги та недоліки, оцінюють свою участь у проєкті, складання планів на майбутнє.

В кожному виді творчості є своя техніка та секрети. Пластилінова картина починається з намальованого простим олівцем ескізу. Можна зробити малюнок кольоровими олівцями, щоб потім розуміти, який колір пластиліну використовувати для кожного елемента картини.

Під час виготовлення робіт використовували різні техніки при роботі з пластиліном, а саме:

- **намазування пластиліну:** шматочок пластиліну розминаємо та кладемо на область, яку потрібно зафарбувати. Потім пальцями чи стеком розмазуємо по поверхні. Надлишки за контуром прибираємо стеком.
- **загладжування** застосовується для створення плавного переходу від однієї деталі чи області до іншої. Можна робити та пальцями, і стеком.
- **викладання валиків** робимо для виділення контуру або рельєфу. Для цього в долонях або на дошці потрібно скатати валик-«ковбаску» і викласти за наміченим контуром. Якщо контур довгий, то викладемо кілька «ковбасок» і з'єднаємо загладжуванням.
- **кульки або горошини** – дуже простий у виконанні, але виразний рельєфний елемент. Відрізаємо від шматка пластиліну потрібну кількість однакових за розміром шматочків, скатуємо в кульки між долонями та заповнюємо ними потрібну область.
- **прищипування, натискання стеком і проколювання дірочок** дозволяють створити легкий рельєф на заповненій кольором поверхні.
- **протирання пластиліну через ситечко** — дуже цікавий прийом! Виходять тонкі «макаронинки», якими можна викласти бахрому, волосся персонажа картини або іншу текстуру.
- **викладання шарів** можна робити одним кольором або змінювати колір у кожному шарі.

Також пластилінову картину можна прикрасити бусинками, бісером тощо.

Даний проєкт підвищує мотивацію дітей у групі, визначає обдарованих, творчих та креативних. Дає стимул створювати красу своїми руками з любов'ю.

Всі шість панно представлено до участі в конкурсах та виставках всеукраїнського та міжнародного рівнів, внаслідок чого отримали нагороди, а саме:

- Два дипломи першого ступеня в міжнародному конкурсі «Союз талантів» у 2024 році (Україна – Словаччина);
- І премія Міжнародного двотурового конкурсу мистецтв «Празька симфонія» у 2023 році;
- Гран-прі Канадсько-українського фестивалю дитячої та юнацької творчості «Торонто-2023».

Список використаних джерел:

1. Семенов О. С. Формування творчої спрямованості особистості у позашкільному навчальному закладі: Монографія. Луцьк: ПВД «Твердиня». 2017.
2. Туриніна О. Л. Психологія творчості. Київ: МАУП. 2007.

РОЗВИТОК ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ САМЧИКІВСЬКОГО РОЗПИСУ НА ЗАНЯТТЯХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Наталія КАЙОТА,
керівник гуртка образотворчого мистецтва
Хмельницького дитячо-юнацького центру
Департаменту освіти та науки
Хмельницької міської ради

Сутність позашкільної освіти та виховання як складової частини системи освіти України визначають специфічні умови її функціонування, а саме: диференційованість, динамічність, гнучкість, мобільність, варіативність, доступність. Оскільки молодші школярі виявляють велике прагнення до творчості, гуртки образотворчого спрямування мають велику популярність. Образотворча діяльність – це той вид художньої творчості, в якому активність дитини приводить до відчутних результатів. А це, своєю чергою, формує впевнену, самодостатню особистість.

Організовуючи роботу з вихованцями гуртка «Образотворче мистецтво», я, як керівник гуртка, спрямовую свої зусилля на поєднання творчої праці та задоволення, пізнання світу і гри, фантазію і точний розрахунок.

Одним із видів образотворчої діяльності є вивчення народного мистецтва, історії виникнення, розвитку, також проведення практичних занять, де вихованці знайомляться з елементами розпису, колірною гаммою.

Самчиківський розпис – це яскравий приклад українського народного мистецтва, яке відображає культуру та історію Подільського регіону. Дітей приваблює цей розпис, оскільки він має корені в селі Самчики Хмельницької області. Тобто діти сприймають таке мистецтво як частинку рідного краю і з особливою енергією створюють власні картини за мотивами Самчиківського розпису.

Знайомство з Самчиківським розписом ми починаємо зі споглядання та обговорення найкращих творів, опанування основних характеристик, а саме, яскраві, насичені кольори і мотиви, що відображають природу, рослинність, тварин.

Особливо приваблюють дітей зображення квітів, ягід, птахів та інших елементів, що символізують родючість і гармонію з природою. Знайомство з сучасними представниками Самчиківського розпису (Віктор Раковський, Ольга Полупан, Яна Власенко-Бернацька) надихають дітей на творчість та самовираження, впливає на емоційний та культурний розвиток дітей.

Наступним етапом знайомства з розписом є збагачення уявлень про народні традиції, розвиток дрібної моторики, уваги та спостережливості через формування практичних навичок. Опанування основ декоративного малюнка поєднуємо з вправами на розвиток уяви, просторового мислення («Зображення — перевертні», «Хвилинка уяви та фантазії», «Чарівні плямки», «Пензлик — чарівник» тощо), що своєю чергою сприяє розвитку образного мислення.

Практична частина занять надзвичайно важлива для розвитку образотворчої діяльності вихованців. Різноманітні прийоми заохочення дітей до творчості (експериментування з фарбами, проведення майстер-класів, участь у проєктах, виставках, персональні презентації), стимулюють їх експериментувати з кольоровими комбінаціями, формами та техніками. Через освоєння технік розпису вихованці не тільки поглиблюють своє розуміння культурної спадщини, але й отримують задоволення від процесу творчості.

Суттєвим заохоченням до реалізації творчих проєктів за мотивами Самчиківського розпису стали перегляди відеоуроків подільського майстра Віктора Раковського «Вчимося малювати з майстром». Поради справжнього митця розкрили вихованцям секрети гармонії розпису.

Практичні заняття з розпису проводимо як в індивідуальній, так і в груповій формі. Заняття в групах дозволяє навчитися співпрацювати, ділитися ідеями, обговорювати результати роботи один одного, продемонструвати навички командної роботи. Індивідуальні заняття дозволяють реалізувати власний погляд на мистецтво та творчо реалізувати здобуті знання та навички.

Самчиківський розпис переважно сюжетний, який виконується великим зубчастим малюнком. В основі розпису лежать композиції «вазон», «райське дерево», «дерево життя», «чудесне та казкове дерево», «хресне та світове дерево» й «дерево розпуття». Ці принципи ми використали при створенні композиції «Затишок рідної хати», яку виконала Стецюк Яна. Робота взяла участь у Міжнародному благодійному двотуровому конкурсі мистецтв «SUBOJ TALENTOV» та зайняла 1 місце.

Робота над розписом завжди починається з ескізу. Після того наноситься акварельна фарба. Так позначаються кольори, які будуть на картині: від світлого до темного.

У малюнку «Сильна. Квітуча. Незалежна.» у традиціях Самчиківського розпису ми з Аріною Бартощак використали базові кольори — жовтий, зелений, синій та червоний. Доповнюють їх фіолетовий та коричневий. Завдяки темним кольорам акцентується загальна колірна гама роботи. Темний відтінок виступає як об'єднувальний колір. Відсутність натуралістичності зображення, незначне викривлення елементів, наявність диспропорцій підкреслює народність Самчиківського розпису. Ця робота була гідно представлена на Канадсько-українському фестивалі дитячої та юнацької творчості «Торонто 2023» та здобула 1 місце у своїй віковій категорії, також брали участь у Міжнародному багатожанровому двотуровому конкурсі мистецтв «ANCONA FEST», де отримали диплом 1 ступеня.

Самчиківські візерунки використовують не лише на папері, але й для оздоблення. Вихованці гуртка мали змогу використати свої навички розпису на гільзах для благодійного ярмарку в результаті якого було придбано медичний рюкзак тактичний. Діти власною творчістю допомагали ЗСУ боронити рідну Україну.

Досвід роботи в позашкільній освіті довів, що заняття з образотворчого мистецтва, зокрема вивчення елементів Самчиківського розпису, створюють унікальну можливість для розвитку креативності, естетичного сприйняття та культурної свідомості молодших школярів. Це допомагає виховувати творчу особистість, здатну до самовираження та оцінювання навколишнього світу через призму мистецтва. Діти не лише опановують техніку, але й отримують глибше розуміння своєї культури, вдосконалюють свої вміння, а також формують емоційний зв'язок з традиціями та мистецтвом. Така діяльність сприяє не лише розвитку художніх здібностей, а й утвердженню національної ідентичності та гордості за своє коріння. Вона надихає дітей на творчість, відкриває їм красу народного мистецтва і дає можливість відчувати себе його частиною.

Список використаних джерел:

1. Віктор Раковський. URL: <https://www.youtube.com/@%D0%92%D1%96%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%A0%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9-%D1%809%D1%86>
2. Самчиківський розпис. Відеоурок "Квітка-метелик". URL: https://www.youtube.com/watch?v=Dpgq71WFQGo&t=5s&ab_channel=%D0%92%D1%96%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%A0%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9
3. Етнохата. Свій до свого по своє. URL: <https://etnoxata.com.ua/statti/traditsiji/samchikivskij-rozpis/>
4. Самчиківський розпис. Друге життя. URL: <https://www.ukrainer.net/samchykivskyy-rozpys/>
5. Самчиківський розпис: вчимося малювати з майстром. URL: [https://ye.ua/kultura/48145_Samchikivskiy_rozpis_vchimosya_malyivati_z_maystrom_\(FOTOVIDEO\).html](https://ye.ua/kultura/48145_Samchikivskiy_rozpis_vchimosya_malyivati_z_maystrom_(FOTOVIDEO).html)

ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА У ТРУДОВОМУ НАВЧАННІ: ВИШИВКА ХРЕСТИКОМ ПО ДЕРЕВИНІ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ТА ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Тетяна КОЛИНЧУК,
вчитель трудового навчання
КЗЗСО «Ліцей №5 Хмельницької міської ради»

*Українська вишивка – це не просто ремесло,
а високе мистецтво, в якому гармонійно
поєднуються майстерність виконання,
багатство символіки та естетична довершеність.*

Микола Біляшівський

Українська вишивка – етнічний бренд, перевірений історією. Вишивка сьогодні живе, розвивається, збагачується новими аспектами. Сучасна українська вишивка — результат унікальної духовно-матеріальної еволюції нашого народу. Упродовж багатьох століть в українській вишивці знаходять відображення думки й настрої людини, її мрійливі сподівання на кращу добру долю, людські вірування, красу довкілля, берегові символи речей, позначених доторком голки з ниткою.

Вишивка хрестиком – давня техніка, що не втрачає актуальності. За допомогою ниток можна створити своїми руками унікальні речі. Проте чи замислювались ви, що можна вишивати по дереву? Вишивка по дереву є однією із нетрадиційних, сучасних технік, яка виникла порівняно недавно. Це класичне, проте дуже модне та актуальне саме зараз рукоділля. У цій техніці можна оздобити масу цікавих і красивих виробів: ялинкові прикраси, іграшки, цукерниці, ключниці, підставки для чаю, шкатулки, органайзери, коробки-конверти, брелоки та аксесуари. Ваші творіння завжди будуть ексклюзивними.

Речі з вишивкою мають велику популярність в нашій країні й за кордоном. Тепер традиційний вишиваний візерунок дедалі більше стає частиною побуту і прикрашає все на світі.

Життя підтверджує, що вишивка як вид народного мистецтва постійно живе, розвиваючись, збагачуючись новими аспектами філософсько-естетичного звучання. Постійно зростає її популярність і зацікавленість нею.

Оздоблення виробу вишивкою – захопливий творчий процес. Вишивка – символ, який зберігає наше коріння, ідентичність, розуміння себе. Це наша історія: міфологія, релігія, давнє мистецтво наших предків, душа нашого народу. Та ба більше, у вишивці зашифровано наш генетичний код.

**Урок з трудового навчання
9 клас**

**Тема: Виріб в етнічному стилі. Технологія виготовлення вишитих виробів.
Вишивка хрестиком по деревині. Об'єкт праці: жіноча прикраса.**

Мета:

- навчити оздоблювати виріб з деревини вишивкою хрестиком;
- ознайомитись із професією вишивальниці та дизайнера вишивки;
- ознайомитись із творчістю відомих сучасних майстрів вишивки;
- розвивати практичні вміння з виконання вишивки у техніці «хрестик» по дереву;
- розвивати творчі здібності;
- виховувати повагу до української культури, культурно-історичних традицій, зміцнювати бажання відроджувати їх;
- пробуджувати почуття краси, прекрасного, заохочувати до вишивання виробів;
- виховувати акуратність і точність під час виконання ручних робіт, самостійність, відповідальне ставлення до роботи, свідоме дотримання правил безпечної роботи з ручними інструментами, виконання санітарно – гігієнічних вимог.

Очікувані результати:

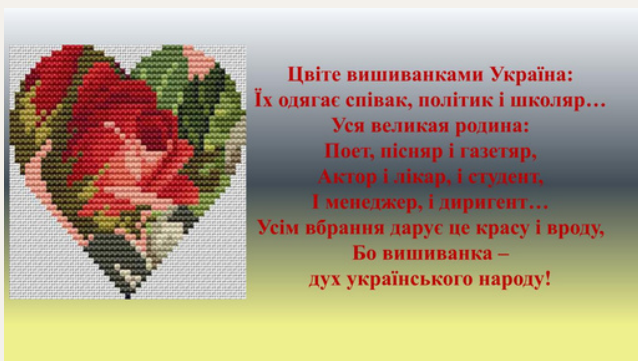
- учні виконують ручні шви в техніці «хрестик», дотримуючись технології їх виконання, дотримуючись плану робіт з виготовлення вишивки.

Інструменти та матеріали: заготовка із деревини – «канва», нитки муліне, голки, ножиці.

Обладнання: виставка вишитих виробів із деревини, інструкційні картки, серце-пазл, комп'ютерна презентація.

Тип уроку: комбінований.

Хід уроку:

I. Організаційний момент.

Слайд 1

Перевірка присутності учнів, підготовленості їх до уроку.

- Добрий день, дівчата! Я рада бачити вас усіх на уроці трудового навчання! Дякую, що одразу об'єдналися у групи! Давайте, перевіримо, хто сьогодні відсутній!

Слайд 2

Вишиванка – візитна картка українців,

Етнічний бренд, перевірений історією

Який і ми з вами сьогодні вивчаємо та досліджуємо!

Хай сьогодні вишивкою наші серця молоді зацвітуть!

Слайд 3

II. Повідомлення теми та завдань уроку.

- Ми продовжуємо з вами працювати над темою «Виріб в етнічному стилі». Зокрема, над проєктом «Технологія виготовлення вишитих виробів. Вишивка хрестиком по деревині» та маємо вишити жіночу прикрасу «Серце».

Слайд 4

- Дівчата, пригадаймо, будь ласка, які етапи роботи над творчим проєктом ми знаємо?

Слайд 5

- А які вже опрацьовували? (організаційно-підготовчий та конструкторський).

Слайд 6

- Що ми дізнались під час організаційно — підготовчого етапу?
- Так! Правильно! На цьому етапі ми ознайомились із технологією виготовлення вишитих виробів та моделями-аналогами.

Слайд 7

- Що ми робили під час конструкторського етапу?

Слайд 8

- Так. Підібрали матеріали та інструменти для виготовлення виробу, жіночої прикраси, створили схему виробу.
- Дівчата, то до якого ж етапу роботи над проєктом сьогодні ми з вами дійшли?

Слайд 9

- Так! Правильно! До технологічного! Які завдання стоять перед нами цього етапу? Познайомитись із творчістю вишивальниць та вишити жіночу прикрасу

Слайд 10

- Отже, завдання сьогоднішнього уроку опрацювати третій етап проєкту, тобто ознайомитись із професіями дослідити творчість відомих майстрів вишивки України та практично виготовити об'єкт праці: жіночу прикрасу, використовуючи технологію виготовлення вишитих виробів, зокрема вишивку хрестиком по деревині.
- Адже, основна мета нашого проєкту вивчення та дослідження автентичної вишивки у поєднанні з інновацією – нетрадиційна техніка художньої обробки дерев'яної жіночої прикраси, зокрема вишивка хрестиком по дереву.

III. Мотивація навчальної діяльності.

Розповідь вчителя:

Вишивати може кожен з нас, а професійно цим займаються вишивальниці та дизайнери вишивки! Професія «вишивальниця» — одна з найдавніших та багато в чому подібна до професії художника. Нині майстри-вишивальниці вручну і на машині працюють у швейній промисловості. З виникненням вишивальних машин найчастіше оздоблення виробів вишивкою відбувається на них, але ручна вишивка й досі має великий попит. Вишивальниці не тільки прикрашають одяг та інтер'єрно-обрядові вироби вишивкою, а й створюють портрети, панно, картини, емблеми, символи, жіночі прикраси, сувеніри, вишиті різноманітними швами: гладдю, хрестиком, напівхрестиком.

Оформлення виробу вишивкою — творчий процес, оскільки вишивка — один з елементів композиції. Вишивальниця за ескізами дизайнера вишивки або самостійно розробляє технічний малюнок вишивки, добирає необхідні за кольором і фактурою нитки, бісер. У виробах можливе поєднання ручної та машинної вишивки.

Предметом праці дизайнера вишивки є художній образ, метою праці — досягнення краси, гармонії, естетики в навколишньому світі людини, збереження культурної спадщини людства.

Щоб працювати дизайнером вишивки, необхідно не тільки володіти комп'ютерною грамотністю (уміти працювати в різних графічних редакторах, програмувати), а перш за все мати певні якості.

Робота в групах:

1 група «Вишивальниці»

Завдання: назвати якості вишивальниці.

- Дівчата, уявіть, що ви вишивальниці, як ви думаєте, якими якостями має володіти вишивальниця?

Слайд 11

- Спеціаліст цієї професії повинен мати такі якості: творчі здібності, розвинену уяву, колірну чутливість, дрібну моторику і координацію рук, стійкість уваги, акуратність, посидючість, терпіння.
- Сьогодні ваша група називатиметься «Вишивальниці».

2 група «Дизайнери»

Завдання: назвати якості дизайнера вишивки.

- Діти, а які це якості має мати дизайнер вишивки?

Слайд 12

- А ваша група називатиметься «Дизайнери».
- Гарний естетичний смак, просторове мислення, креативність, художні здібності. Крім цього, дизайнер вишивки повинен знати: правила гармонійного поєднання кольорів, матеріалознавство (відомості про тканини й нитки для вишивання), особливості вишивальних машин.
- Бажаю, щоб кожен з вас під час роботи на уроці проявив якості дизайнера вишивки та вишивальниці.

IV. Перевірка домашнього завдання.

Представлення проєктів про відомих вишивальниць.

- Сьогодні нам відомі імена багатьох вишивальниць та дизайнерів вишивки, чії роботи полонили весь світ. А зараз група «Вишивальниці» познайомить нас із творчістю відомих сучасних українських майстринь.

Робота в групах:

1 група

Слайд 13

Представлення групою дослідження творчості Т. Протчевої.

Відеопредставлення власної творчості Тетяною Протчевою.

2 група

Слайд 14

Представлення групою «Дизайнери» дослідження творчості О.Медведєвої.

Відеопредставлення власної творчості Оленою Медведєвою.

Слайд 15

Представлення проєкту ученицею із власного дослідження (наукової роботи МАН).

“Творчість майстрів по дереву”

- Світ вишивки дуже різноманітний. Іра Баранецька глибоко його досліджувала, написавши наукову роботу МАН. І зараз вона познайомить нас із майстрами з вишивки по деревині.

Слайд 16

- І я теж хочу сьогодні познайомити вас із творчістю ще однієї нашої землячки-хмельничанки Ніною Гончарук — заслужений майстер народної творчості України, визнаної «Золотої голки України». Майстриня працює в унікальній техніці – «живопис голкою». Роботи майстрині постійно демонструються на виставках.

Відеопредставлення власної творчості Н.Гончарук.

- Діти, з наших досліджень, можемо зробити висновок, що творчість сучасних майстрів, виявляє їх глибокий зв'язок з традиціями автентичної вишивки збереження й подальший розвиток її художньо-образної структури. Головне те, що сучасна вишивка зберігає свій духовний світ, поглиблює образну змістовність і доводить, що народне мистецтво, це велике надбання нашої культури.

Слайд 17

V. Актуалізація опорних знань.

Робота в групах:

Гра «Закінчи речення та склади пазл серце»

За кожную правильну відповідь група отримує частинку серця, в результаті усіх правильних відповідей має утворитись пазл «Серце».

1. Етнічний стиль – це...(нерозривно поєднані форми й барви докільця, народна мудрість, національні традиції. У ньому втілені традиційні та самобутні мотиви, що формувалися кожним народом упродовж століть. Національні, історичні й культурні особливості народу відображені в етнічному стилі).
 2. Геометричний орнамент – це ...(орнамент, що складається з геометричних фігур, точок, ліній).
 3. Рослинний орнамент – це ...(зображення листя, квітів, гілок тощо).
 4. У зооморфних орнаментах зображуються...(представники тваринного світу).
 5. Фігури людей — це основа ...(антропоморфного) орнаменту.
 6. Наші предки вишивали на... (На рушниках, скатертинах, сорочках, серветках).
 7. Основний інструмент для виконання ручних та вишивальних робіт (голка).
 8. В Україні налічується близько...(100 вишивальних швів).
 9. Ручні шви за способом виконання поділяються на(лічильні та вільні).
 10. Ручні шви за технікою поділяються на ...(поверхнево-нашивні (глухі) та наскрізні (ажурні)).
 11. Ручні шви поділяються за виглядом на лицьовому та виворотному боці...(однобічні та двобічні).
 12. Хто з відомих письменників України перший почав носити вишиванку під піджак? (І. Франко)
 13. Коли ми відзначаємо День вишиванки? (третій четвер травня).
 14. Найкращою вважається відстань від очей до роботи 30-40 см.
 15. Основним правилом у створенні акуратної й ідеальної вишивки здавна була...(відсутність вузликів при закріпленні нитки).
- Ручна вишивка – клопітка робота, що потребує певних знань і неабиякого бажання займатися цим рукоділлям. Опанувавши потрібними знаннями й уміннями, можна створювати неповторну красу, яка наповнить навколишнє життя затишком, любов'ю і гарним настроєм.

V. Вивчення нового матеріалу.

Слайд 18

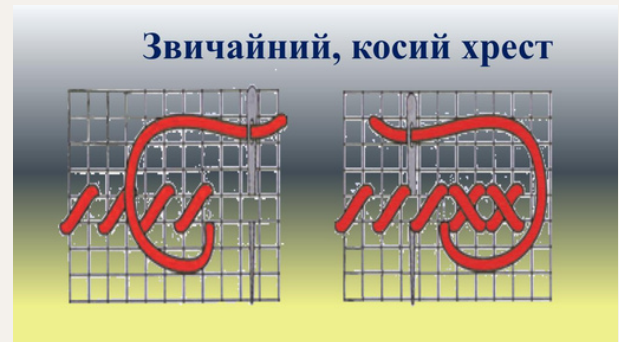
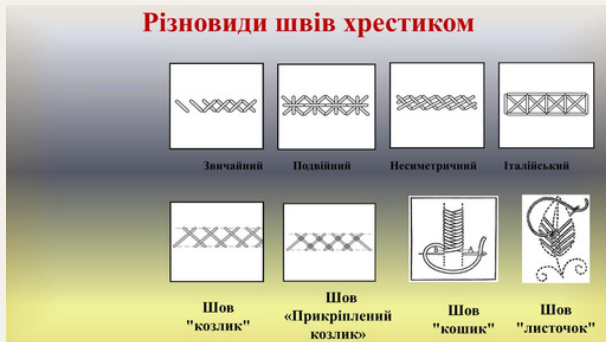
- Ми будемо оздоблювати жіночу прикрасу, зокрема вишивати хрестиком мотив серця! Бо серце — символ щасливого сімейного життя, любові та єднання! Його вишивали на весільних сукнях, щоб сімейне життя було щасливими. Серця зазвичай вишивають червоним кольором, проте – це не обов'язкова умова, ви можете дати повну свободу своїй фантазії.

Слайд 19

- Існує багато різновидів хрестика: звичайний, подвійний, несиметричний італійський та інші.

Слайд 20

- Сьогодні ми будемо вишивати звичайним хрестиком. Шов хрестик являє собою діагональні перехрещені стібки однакової величини. Виконують хрест в такій послідовності: спочатку скісні стібки зліва направо, прокладаючи півхрестикові. Назад повертайтеся так само, але справа наліво. Лицьова сторона буде вишита хрестиком, а зворотна – прямими лініями.
- Якщо нитка закінчується її необхідно закріпити, обвівши її під 3-4 стібком на звороті.

Огляд виставки «Дивосвіт вишивки».

- Силами нашої спільної діяльності з вами ми підготували невеличку виставку вишитих виробів, та якби всі вишиті речі, які є у ваших оселях ми принесли сюди, то, мабуть, вони зайняли б усі стіни нашої школи. А зараз поглянемо на ці вишиті речі, на розмаїття фарб, яке оселилося сьогодні у нашій майстерні.

VI. Формування умінь і навичок учнів.

- Я бачу, як загорілися у вас оченята, що ж ви готові до виготовлення виробів своїми руками.

1. Аналіз завдань практичної роботи.

Групова робота.

Ярмарок «Практичних порад»

- Перш ніж узятися до роботи, треба завітати на ярмарок «Практичних порад» і визначити послідовність роботи з вишивання: (Діти отримують малюнки різних речей з послідовністю виконання вишивальних робіт, їм треба порадитися між собою і визначити правильну послідовність).

Слайд 21

- Створити схему для вишивання;
- Підготувати «канву» із деревини;
- Підготувати ножиці, голки, нитки.
- Нитки розкласти по колірній гамі. При виборі кольору ниток необхідно враховувати призначення речі, величину і розташування візерунка.
- Вишити виріб.

2. Забезпечення учнів необхідними матеріалами та інструментами.

- Для того, щоб вишити жіночу прикрасу «Серце», нам необхідні матеріали та інструменти.
- Які? («канва» із деревини та нитки муліне, інструменти: голка та ножиці).

Слайд 22

3. Техніка безпеки під час вишивання.

Під час роботи з голками, булавками забороняється:

- голки, булавки вколювати в одяг, фіранки, інші м'які предмети;
- залишати голку без нитки;
- шити іржавою голкою;
- брати голки, булавки до рота.

При роботі з ножицями:

- класти ножиці треба із закритими лезами від себе;
- передавати ножиці із зімкнутими лезами від себе, тримаючи за леза;
- не підносити голку або ножиці близько до очей;
- зберігати голки, булавки, ножиці в спеціально відведеному місці.

Слайд 23

4. Санітарно – гігієнічні вимоги при вишиванні.

Вишивання, як і будь-який вид діяльності, потребує правильної організації праці. Основні вимоги при вишиванні стосуються правильного та достатнього освітлення робочого місця.

1. Працювати треба при достатньому денному або електричному освітленні, у добре провітреному приміщенні.
2. Вишивати краще за все при денному освітленні. При електричному освітленні значно швидше втомлюються очі, до того ж воно змінює колір ниток, тому добирати нитки для вишивання необхідно обов'язково при денному світлі.
3. Бажано, щоб промені світла падали зліва.
4. Стілець повинен бути зі зручною спинкою для сидіння. Під час роботи сидіти треба прямо, прихилившись до спинки стільця, не нахиляти низько голови.
5. Під ноги рекомендується ставити ослінчик висотою 20 – 25 см.
6. Вишивку треба тримати на відстані 25 – 30 см від очей.
7. Через кожні 20-25 хвилин необхідно робити перерву та відпочивати 5 – 10 хв. По можливості треба перевести погляд на фон іншої барви, ніж вишивка (краще за все на зелений або жовтий).

5. Послідовність виконання роботи. Майстер-клас вчителя.

Закріплення нитки на початку роботи має велике значення, оскільки для якісної вишивки дуже важлива акуратність. Основним правилом у створенні акуратної й ідеальної вишивки здавна була відсутність вузликів при закріпленні нитки. Тому під час вишивання виробу не можна закріплювати нитку вузликом. Виворітний бік виробу, так само як і лицьовий має виглядати охайним. Вузлики не рекомендується робити тому, що:

- нитка може чіплятися за вузлики під час вишивання;
- за необхідності розплутати нитку, це набагато складніше зробити, якщо виворіт рясніє вузликами.

Навчитися закріплювати нитку без вузликів не складно. Варіантів закріплення нитки без вузликів на тканині досить багато, а по деревині найкраще закріплювати нитки стібком «за голкою».

Для закріплення нитки цим способом необхідно зробити прокол голкою з вивороту на лицьовий бік, протягнути голку і залишити з вивороту кінець нитки завдовжки 10-12 мм, міцно його притримуючи. Близько біля першого проколу зробити другий навиворіт і вивести голку з ниткою на лицьовий бік, закріплюючи нею кінець нитки.

Закріпивши нитку, приступають безпосередньо до вишивання.

Вишиваючи, необхідно пам'ятати:

- будь-яка техніка вишивання складається зі швів;
- кожен шов складається зі стібків;
- відстані один від одного;
- стібки вишивають справа наліво і навпаки, а також прямо або похило.

Під час вишивання необхідно стежити, щоб стібки були акуратними, не було вузликів на боці вишивки. Якщо зроблена помилка, необхідно її виправити, випоровши частину ниток, і вишивати далі, дотримуючись візерунка.

6. Самостійне виконання завдань практичної роботи за інструкційними картами.

Під час виконання практичної роботи вчитель розповідає про вечорниці.

- Раніше довгими осінніми та зимовими вечорами вишивали. Дівчата збиралися на вечорниці, вишивали собі придане та співали. Дуже цікаво уявити, як саме дівчата працювали на вечорницях, про що розмовляли, про що співали.
- Уявімо собі зимовий вечір, дівчата сидять за роботою, чекаючи на хлопців.
- А ну, дівчата, давайте ще заспіваємо. (Дівчата співають пісню “Цвіте терен”).

7. Контроль роботи учнів учителем з метою виявлення недоліків у їхніх знаннях і вміннях.

8. Поточний інструктаж.

9. Вправи для очей.

10. Підбиття підсумків практичної роботи:

- демонстрування найкращих робіт;
- аналіз недоліків у роботах і шляхи їх усунення;
- оцінювання завдань практичної роботи.

VII. Закріплення нових знань і вмінь.

Гра «Так чи ні»

1. Хрестик — це лічильні шви.
2. Хрестик починаємо виконувати зліва на право.
3. Вишивальниця не має терпіння.
4. Дизайнер має знати особливості вишивальних машин.
5. Вишивка по дереву давня техніка
6. Вишивати треба при достатньому освітленні.
7. Через 50 хвилин роботи треба робити перерву на 30 хвилин.

VIII. Підбиття підсумків уроку.

- Що нового дізналися на уроці?
- Чого навчилися на уроці?
- Де можна застосувати знання і вміння, отримані на уроці?

IX. Аналіз оцінок за урок, виставлення їх у журнал, щоденники.

X. Повідомлення про підготовку до наступного заняття.

Завдання: підготувати повідомлення про мотиви вишивки та принести необхідні матеріали для вишивки по дереву.

XI. Прибирання робочого місця.

Список використаних джерел:

1. Антонович Є.А. Декоративно-прикладне мистецтво / Є.А.Антонович, Р.В. Захарчук-Чугай. – Львів: Світ, – 1993. – 272с.
2. Гасюк О. О. Художнє вишивання: альбом. – К.: Вища школа, 1989. – 248 с.
3. Гарбузенко Л. В. Декоративно-прикладне мистецтво: крок до художньо-естетичної компетентності: Навчально-методичний посібник. – Кіровоград: ФОП Александрова М. В., 2016. – 132 с.
18. Сусак К. Р., Стеф'юк Н. А. Українське народне вишивання. – К.: Науковий світ, 2006. – 284 с.
4. Семантика кольорів. URL: <http://marichka.kiev.ua/node/24149>; <http://about-ukraine.com/simvolika-koloriv/> (дата звернення: 23.05.2018).
5. Михайленко В.Є. Основи композиції / В.Є. Михайленко, М.І.Яковлев. – К.: Каравела. – 2004. – 305 с.

СЕНСОРНЕ ВИХОВАННЯ В ДОШКІЛЛІ

Наталія ДЕМСЬКА,
вихователь Олешинського ЗДО «Сонечко»
Хмельницької міської ради
Хмельницької області

Сенсорне виховання — це процес, спрямований на розвиток органів чуття дитини: дотику, зору, слуху, нюху та смаку. Через безпосередній досвід дитина вчиться пізнавати навколишній світ. Наприклад, коли дитина грає з піском або вивчає форми предметів, вона не лише розважається, але й активно розвиває свої сенсорні здібності. Це допомагає їй краще розуміти властивості предметів, такі як форма, розмір, текстура та колір.

Дошкільний вік — це період, коли дитина найбільш активно пізнає світ через свої органи чуття. Від рівня сенсорного розвитку залежить успішність розумового, фізичного та естетичного виховання. Наприклад, коли дитина малює або ліпить, вона не лише розвиває дрібну моторику, але й вчиться сприймати кольори, форми та пропорції. Цей досвід стає основою для подальшого навчання та творчості.

Сенсорне виховання є фундаментом загального розумового розвитку дитини. Якщо дитина недостатньо досліджує світ через органи чуття, це може призвести до труднощів у навчанні. Наприклад, діти можуть погано розрізняти форми, що призводить до спотворень у написанні букв або малюнках. Тому важливо забезпечити дитині багатий сенсорний досвід, який допоможе їй успішно засвоювати нові знання в школі.

Для дітей 5-6 років сенсорне виховання передбачає виконання складних пізнавальних завдань. Наприклад, дитина вчиться аналізувати форму предметів, використовуючи кілька зразків, або визначати, як предмети можуть переміщуватися в просторі. Вона також вчиться оцінювати пропорції, класифікувати предмети та порівнювати їх між собою. Ці навички допомагають дитині краще розуміти навколишній світ і готують її до шкільного навчання.

Отже, сенсорне виховання є основою розумового, фізичного та естетичного розвитку дитини. Воно готує дитину до школи та життєвих викликів, допомагаючи їй стати успішною та самостійною. Забезпечуючи дитині багатий сенсорний досвід, ми допомагаємо їй краще пізнавати світ і розвивати свої здібності.

«Веселкове заняття»

для середньої групи (розвиток мовлення + сенсорика)

Мета: закріпити навички дітей відповідати на запитання, уважно слухати текст вірша і казки; продовжувати вчити складати речення з допомогою прийменників; вдосконалювати вміння складати невелику розповідь за допомогою картинок, розвивати мовне дихання. Закріпити з дітьми спектр кольорів та властивості води, сприяти усвідомленню того, що деякі речовини можуть розчинятися у воді. Розвивати увагу, мислення; збагачувати дітей різними сенсорними враженнями; виховувати любов до природних явищ.

Матеріал: казка про веселку, вірш Н. Красоткіної «Сім кольорів веселки», картинка веселки, картинка «Вітерець — пустунець», кольорові цукерки, вода, картинки для мнемотаблиць.

Хід заняття:

Організаційний момент:

Вихователь: Діти, сьогодні ми з вами відправимося у чарівну подорож до країни кольорів і веселок. Ми дізнаємося багато цікавого про веселку, пограємо у цікаві ігри та навіть створимо свою власну веселку! Але спочатку приготуймось до нашої пригоди.

Психогімнастика

Вихователь: Послухаймо казочку про веселку. Уявіть, що на небі вгорі жила маленька Веселка. Вона завжди дивилася вниз на землю, де гралися дітки. Їй було сумно, бо не було з ким гратися. (Показує картинку сумної Веселки). Одного разу Веселка вирішила опуститися до діток і з ними погратися. Але на землі завжди грався Вітерець — пустунець (показує картинку). Коли Веселка опустилася, Вітерець так зрадів, що сильно дмухнув. Давайте і ми подуємо, як Вітерець. (Діти дмухають). Веселка не втрималася і розсипала всі свої кольори на маленькі краплинки. (На килимку розсипані кружечки за кольорами веселки).

Робота з віршем «Сім кольорів веселки»

Вихователь: Веселка попросила нас допомогти зібрати її кольори. Нам допоможе вірш Надії Красоткіної «Сім кольорів веселки». Я буду читати вірш, а ви, коли почуєте назву кольору, підіймайте кружечок відповідного кольору.

Сім кольорів веселка має:

Червоний — наче сонце сяє,

Оранжевий — вогнем горить,

Жовтенький — квіткою зорить.

Зелений — у траві, в листочку,

А голубий — у воді, в ставочку.

Синіє небо угорі, фіалки зацвіли у дворі.

(Діти підіймають кружечки відповідних кольорів, коли чують їх назви)

Гра «Колір покажи – слово кольорове назви»

Вихователь: Тепер пограймо в гру «Колір покажи – слово кольорове назви». Наприклад, червоний – це помідор, полуниця, малина. Хто назве ще червоні предмети? А тепер оранжеві, жовті, зелені, голубі, сині, фіолетові. (Діти називають предмети, які асоціюються з кожним кольором)

Вправа «Викладемо веселку»

Вихователь: Молодці! Тепер давайте з наших кольорів викладемо Веселку. (Діти по черзі викладають кружечки, утворюючи веселку). Ось яка гарна Веселка у нас вийшла! Тепер вона не сумна, а весела. (Замінює картинку сумної веселки на веселу).

Гра «Сонечко і дощик»

Вихователь: Діти, а коли ми можемо побачити веселку на небі? (Після дощу). Пограймо в гру «Сонечко і дощик». Коли я кажу «сонце», ви бігаєте і посміхаєтеся, а коли кажу «дощик», ви ховаєтеся під парасолькою або накриваєте голову руками. Готові? Починаємо! (Гра проводиться кілька разів).

Дослід «Вода + цукерки»

Вихователь: А тепер, діти, ми з вами створимо свою Веселку! Для цього нам знадобляться кольорові цукерки, як у веселки, і вода. Спочатку викладемо цукерки на тарілку. Тепер додамо гарячу воду. Чому саме гарячу? Тому що в гарячій воді цукерки розчиняються швидше, ніж у холодній. Подивімось, що станеться. (Діти спостерігають, як цукерки розчиняються, утворюючи кольорову веселку).

Гра «Склади речення»

Вихователь: Тепер нумо складати речення зі словами, які асоціюються з веселкою: «небо», «сонце», «дощ», «хмари». Наприклад:

- Небо було світле, синє.
- На небі світило сонечко.
- Раптом небо затягнули темні хмари.
- Хмари заховали сонечко.
- Пішов дуже рясний дощ.
- Після дощу хмари розійшлися.
- На небі з'явилася веселка.

Ось ми склали речення і в нас вийшла невелика розповідь про Веселку.

Вихователь: Тепер розкажімо нашу розповідь про Веселку за картинками. Хто хоче почати? (Діти по черзі розповідають історію, використовуючи картинки)

Рефлексія

Вихователь: Діти, вам сподобалося наше заняття? Що нового ви дізналися? Які ігри вам найбільше сподобалися? Давайте ще раз подивимось на нашу Веселку і посміхнемося, адже вона тепер щаслива!

Закінчення заняття

Вихователь: Наше заняття підійшло до кінця. Ви всі молодці! Дякую за вашу увагу та активність!

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРЕДМЕТНО-РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА В РІЗНОВІКОВІЙ ГРУПІ

Тетяна ГРИЦИШИНА,
директор Пархомовецького ЗДО «Веселка»
Хмельницької міської ради
Хмельницької області

Предметно-розвивальне середовище в закладі дошкільної освіти є важливим для психологічного, фізичного добробуту та здоров'я дитини. Значну роль в організації розвивального середовища відіграє облаштування в ньому різноманітних «зон» і «куточків» для потреб та інтересів дітей.

У ЗДО доцільно організовувати куточок знайомства дитини з навколишнім світом. Пізнавальний інтерес до світу у дитини педагог формує під час спостережень, досліджень, прогулянок на свіжому повітрі. Важливо, аби у груповій кімнаті був вільний доступ до вікна (з урахуванням правил техніки безпеки), адже спостереження з вікна дарує дітям радість. Малюки часто спостерігають за деревами, білочками, пташками, які прилітають до спільно зроблених з батьками годівничок. Спостереження з вікна за живими істотами та неживими об'єктами доповнюємо розповідями, невеличкими казками.

Діти обожають займатися у куточку природи і дослідництва – де знаходяться кімнатні рослини, обладнання для догляду за ними, різноманітний інвентар для роботи у куточку, матеріали для ручної праці та дослідно-експериментальної діяльності дітей у природі, ігровий природний матеріал для виконання завдань з теорії розв'язання винахідницьких завдань (ТРВЗ).

Куточок розвивальних ігор. Конструювання, дидактичні ігри, мозаїки, лото, настільні ігри, конструктори та інше. Усе (іграшки, посібники), що оточує дошкільнят значно впливає на їх розвиток. Осередок розвивальних ігор насичений матеріалами, що спрямовані на розвиток сенсорного сприйняття, мови та мовлення, уяви та дрібної моторики. Тут дітки знайдуть конструктори різних видів та форм, будівельний матеріал, набори кубів та куль різної величини і кольору, складані кубики, певні види мозаїк, іграшки-шнурівки різного вигляду, сюжетно-дидактичні картинки із зображенням тварин, предметів, рослин, набори предметів різних кольорів.

Сенсорний осередок. Робота з дидактичними іграми організовується в групі за допомогою проведення ігор-занять із невеликою підгрупою дітей та індивідуально, метою яких є розвиток сенсорних здібностей (уявлень про величину, колір, фактуру предметів) та за допомогою стимулювання малят до самостійних дій з дидактичним матеріалом. Педагог спостерігає за роботою дошкільника, при необхідності — допомагає. У процесі роботи додаємо необхідний дидактичний матеріал.

В ігровій зоні зібрані різноманітні іграшки: трактори, самоскиди, вантажівки, фургони, в яких діти перевозять ляльок, конструктор та інші предмети. Тут також є автобус, легкі автомобілі, візки й коляски. Крім того, малюки із задоволенням катаються на машинках і фігурках тварин, таких як песики й корівки, що сприяє їх активним рухам.

У куточку книги доцільно розмістити дитячу художню та енциклопедичну літературу, ілюстрації до казок, альбомні листи для замальовок.

Для всебічного розвитку дітей важливу роль виконує **осередок сюжетно-рольової гри та театралізованої діяльності**. Дошкільнята спостережливі та хочуть наслідувати дорослих у грі. У просторі для ігор створено умови для сюжетно-рольових ігор, таких як «Лікарня», «Магазин», «Перукарня» тощо, з відповідними атрибутами та іграми: ляльками, пупсами, наборами одягу та посуду. Під час ігрових занять діти знайомляться з призначенням предметів, навчаються використовувати набуті знання у власних іграх і повсякденному житті. Атмосфера затишку й можливість перевтілення заохочують дітей до творчості та активної взаємодії.

Віковою особливістю дітей – дошкільнят є інтерес до творчості, тому **осередок зображувальної діяльності** беззаперечно важливий. Його головним завданням є розвиток творчості дітей, уяви, ініціативи та допитливості. Це місце, де знаходиться мольберт та дошка для малювання фломастерами й крейдою, набори олівців тощо. Також є вибір розмальовок, паперу для творчості.

Осередок рухової активності – це важлива частина розвивального середовища, що сприяє фізичному розвитку дітей, зміцненню їх здоров'я, координації рухів та формуванню основ здорового способу життя. У цій зоні обов'язково повинні бути різноманітні спортивні атрибути, такі як м'ячі, скакалки, гімнастичні обручі, балансувальні доріжки, драбинки та канати, які допомагають дітям удосконалювати свої рухові навички. Для заохочення до активних ігор розроблені різні ігрові модулі, кеглі для боулінгу, мінібаскетбольні кільця, лабіринти та тунелі, що робить фізичну активність цікавою та захопливою. Важливо передбачити зону простору для виконання вправ, маркованими доріжками для бігу та стрибків. Додатково осередок можна доповнити яскравими плакатами із зображенням вправ, що мотивують дітей до фізичної активності.

Отже, вся територія закладу дошкільної освіти виступає єдиним розвивальним простором, де кожен куточок сприяє формуванню нових знань, умінь і навичок дітей. Організація цього середовища базується на принципах доступності, безпеки, інтегрованості та відповідності віковим особливостям дошкільнят. Важливо, щоб усі осередки діяльності гармонійно поєднувалися між собою, мотивували дітей до пізнання, активності, творчості та самостійності. Хочу зазначити, що завдяки спільним зусиллям педагогів нашого ЗДО, які постійно вдосконалюють освітній простір, удосконалюючи його, роблячи його мобільним і змістовним, діти отримують неоціненний досвід для всебічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти. / Авторська група : Байєр О.М., Безсонова О.К., Брежнєва О.Г., Гавриш Н.В., Загородня Л. П., Косенчук О.Г., Корнєєва О.Л., Лисенко Г. М., Левінець Н. В., Машовець М.А., Мордоус І.О., Нерянова С. І., Половіна О.А., Шевчук А.С. Під наук. керівн. д. психол. н., проф., член-коресп. НАПН України Піроженко Т. О. 2021.
2. Гончаренко А. Сучасний підхід до створення розвивального середовища / А. Гончаренко // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2010. – № 3. – С. 43-49.
3. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти: технології проєктування : навч.-метод. посібник / О. Д. Рейпольська, І. М. Гудим, Л. І. Зайцева, В. О. Луценко, Г. Г. Цветкова ; за ред. О. Д. Рейпольської. —Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021.— 222 с.
4. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О.І. Білан. – Вид. 2-ге, зі зм. і доп. – Тернопіль: Мандрівець, 2022. – 216 с.
5. Роговик І. Предметно-ігрове середовище – важливий чинник розвитку творчої особистості дошкільника / І. Роговик // Практика упр. закл. освіти. – 2010. – № 1. – С. 74-80

ІНТЕГРОВАНЕ ЗАНЯТТЯ ДЛЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: «ВЕСНЯНІ КВІТИ»

Любов КОВАЛЬЧУК,
вихователь ХЗДО № 47 «Дзвіночок»
Хмельницької міської ради»

Весна пробуджує природу, даруючи нам перші ніжні квіти, що милують око своєю яскравістю та різноманіттю форм. Діти молодшого дошкільного віку особливо чутливі до сезонних змін у навколишньому середовищі, тому тема весняних квітів є надзвичайно актуальною для стимулювання їхнього мовленнєвого розвитку, сенсорного сприйняття та творчої уяви.

Інтегроване заняття дозволяє не лише ознайомити дітей із різноманіттю весняної флори, а й активізувати їхню пізнавальну діяльність через гру, художню діяльність і спостереження. У процесі заняття діти вчитимуться розрізняти кольори та форми, досліджувати текстуру пелюсток і листочків, а також розвивати дрібну моторику, мовлення та емоційне сприйняття через цікаві рухові та творчі завдання.

Інтегроване заняття для дітей молодшого дошкільного віку

Мета: поглиблювати знання дітей про зміни в природі навесні, сприяти вмінню розрізняти весняні квіти (пролісок, фіалка, підсніжник, кульбаба). Формувати поняття про те, що рослина має квітку, стебло, та корінь. Вдосконалювати вміння і навички малювати в нетрадиційній техніці «відбиток» (зім'ятим папером). Розвивати увагу, спостережливість, пам'ять, відчуття кольору та форми. Виховувати бережне ставлення до природи рідного краю, вміння бачити прекрасне в навколишньому світі.

Матеріали: квіткова фея, кошик з квітами, картки із зображенням весняних квітів (пролісок, підсніжник, кульбаба), аудіоапаратура, магнітна дошка, папір із зображенням галявини (на кожну дитину), білий папір, гуаш, серветки, наголовники – кульбабки, пісня Н. Май «Кульбабка», відеоматеріали (онлайн-екскурсія «Квіти-первоцвіти»), вірш П. Король «Навесні», аудіозаписи звуків весни.

Хід заняття

Вихователь: Діти, сядьте зручненько і послухайте. (Слухають звуки весни). Що це звучить? А чому так весело співають птахи? (Бо прийшла весна).

А що ще змінюється в природі з приходом весни? (Відповіді дітей) Весна дарує нам сонечко, лагідне тепло, веселий щебіт птахів та перші весняні квіти.

Погляньте, до нас сьогодні завітала Царівна Квітів і принесла вам цілий кошик барвистих квіточок. Вони є мешканцями її країни й вона хоче вас з ними познайомити. Першим, хто прокидається від зимового сну – пролісок. (Вихователь дістає з кошика картинку із зображенням проліска).

Чарівна і дуже ніжна

Навесні у гаї,

Квітка синя дивовижна

Перша розцвітає.

Оживає вмить лісок,

як розквітне пролісок.

Діти, а де ростуть проліски? (У гаї, лісі). Давайте уважно його роздивимось, що є у проліска? (Квіточка, листочок, стебло, корінь) Якого кольору квіточка? (Синя). А стебельце та листочки? (Зелені) Так, у проліска листочки довгасті, блискучі, зелені. Стебельце тонесеньке, як ниточка. А на ньому квіточки сині, як краплинки весняного неба. Давайте з проліском краще познайомимось. Будемо по колу передавати квіточку та говорити її назву.

Знайомтесь ще з одним мешканцем Країни квітів.

(Вихователь дістає з кошика другу квіточку)

Я – проліска родич близький,

Тендітний і ніжний такий.

Та кольору неба не маю,

А в білій сорочці гуляю.

Це – підсніжник. Ще навколо лежить сніг, а він вже проріс і тягнеться до сонечка. Спершу з-під снігу з'являються невеликі зелені листочки, а згодом — білі голівки на тендітному стебельці. Квітка має три дуже ніжні пелюстки. Ростуть ці квіти не поодиночці, а цілими острівцями.

Царівна Квітів розповіла мені легенду про підсніжник. Послухайте і ви:

«Королева всього рослинного світу Флора роздавала всім квітам костюми для карнавалу. Підсніжнику дістався білий. Сніг також захотів взяти участь у весняному святі, але в нього не було вбрання. Тоді він звернувся за допомогою до квітів. Але всі вони були такі захоплені своїм яскравим вбранням, що й не почули того прохання. Ось тоді маленький, майже непомітний серед пишних квітів, підсніжник допоміг другові та поділився з ним своїм білим костюмом. З того часу вони стали нерозлучними друзями – сніг і «сніжна квітка». Тому підсніжник назавжди став символом вірності, стійкості, ніжності й чистоти. І хто б із нас не побачив цю тендітну маленьку білу квіточку, що мужньо пробивається з-під снігу, мимоволі усміхнеться їй і порадіє: нарешті прийшла весна.»

Давайте ближче познайомимось з квіточкою. (Передають картинку по колу і говорять її назву). Де ж ростуть підсніжники? (У лісі, гаї, інколи на клумбах). Погляньте, чи схожі підсніжник та пролісок? Що у них схоже? (Стебла та листочки). А чим вони відрізняються? (Кольором квіточок).

Діти, а ці пролісок та підсніжник справжні? (Намальовані) А кращі з них які? Мабуть, але живий пролісок стоїть у склянці кілька днів, а потім, що ним станеться? (Він зів'яне, загине) Тож краще піти до лісу і там милуватись їх красою.

Фізкультхвилинка «Квіточка»

(вірш П.Король «Навесні»)

Навесні в гайок піду

(Діти крокують довільно)

Першу квіточку знайду,

(Зупиняються і схиляються вниз)

Біля квіточки помрію.

(Присідають)

Разом з нею порадію,

(Беруться руками за щічки та хитають головою)

І вона всміхнеться до мого серця.

(Усміхаються, простягаючи руки перед собою, потім плавно кладуть їх на груди).

А зараз я вам пропоную здійснити онлайн-екскурсію та ближче познайомитися з весняними квітами, подивитись, як та де саме вони ростуть у природному довіклі, дізнатись щось цікаве для себе. (Перегляд онлайн-екскурсії «Квіти-первоцвіти»)

- Які квіти ви бачили?
- Яка квіточка найбільше подобається? Чому? Де вона росте?
- Царівна квітів хоче познайомити вас ще з однією квіточкою. Розгляньте її уважно, послухайте віршик і скажіть, як називається ця квіточка.

В небесного сонечка

Квітне в травах донечка.

Запахна у неї шапка.

Ім'я донечки – Кульбабка.

Діти, кульбабка з'являється вже тільки тоді, коли сонечко добре прогріє землю. Як ви думаєте, де росте кульбаба? (В полі, на галявинах лісу, садках, біля доріг) Якого кольору стебло та листочки в кульбабки? А квіточка?

Царівна Квітів розповіла мені, чому ця квіточка має таке дивне ім'я. Слухайте. Жовта квіточка, коли відцвітає перетворюється на маленьку білу кульку, яка нагадує бабусю з сивою голівкою. Перша частина назви цієї квітки – «куль» взята в слова кулька, а друга назва «бабка» - від слова бабуся. Пелюсточки відцвілої квітки перетворюються на насінинки та коли на них подує вітерець – вони розлітаються. Там, де на землю впала насінинка, — виросте квіточка.

Царівна хоче перевірити, чи добре ви запам'ятали квіти, з якими вона вас познайомила.

Дидактична гра «Що змінилось?»

Царівна Квітів дуже занепокоєна, бо у її королівстві на одній із галявин не вирости квіти. Допоможемо їй прикрасити галявину квітами? (Діти сідають за столи).

Як ми можемо прикрасити квітами цю галявину? (Намалювати квіти).

У вас на столах на столах є аркуші паперу. Зімімо папір і зробимо чарівну кульку. (З допомогою дорослого діти мнуть папір) У нас вийшли кульки.

Скажіть, яка квіточка з тих, що ми знайомились сьогодні схожа на кульку? (Кульбабка).

Молодці! Царівна квітів дуже щаслива, що на галявинах розквітли такі чудові квіти. А в подяку за це вона хоче розповісти, як з маленької насінинки виростають гарні квіти.

(Діти виходять на килимок, одягають наголовники – кульбабки та під музичний супровід виконують відповідні рухи).

Прийшла весна. Сонечко стало вже тепліше почало пригрівати. Насінинки, яких у землі було дуже багато, прокинулися. (Діти присідають і сидять нерухомо). Вони потрапили туди ще восени, і їм було нудно лежати. Куди не повернешся – скрізь земля: і зверху, і знизу, і праворуч, і ліворуч. Навіть повертатися не варто було – тому зернятка лежали нерухомо.

Але ось струмок напоїв землю, і вона стала м'якою й пухкою. А коли сонце пригріло сильніше, з насінин потягнулися тонкі зелені паростки. (Діти підіймаються, підіймають руки вгору). Вилізла й маленька кульбаба. Вдень прилітав вітерець і граючись гойдав її стебельце, а вранці квіточка вмивалась прозорими росинками, а інколи та дощиком. Одного разу прийшла дівчинка сплела з кульбабок віночок. (Діти в колі виконують танцювальні рухи).

Вихователь: Діти, Царівні Квітів було дуже приємно з вами познайомитись і вона рада, що ви дізнались дещо про мешканців її країни. Тому Царівна, на згадку про зустріч, приготувала подаруночки, але віддасть, якщо ви правильно назвете квіти, які вона сьогодні принесла.

Молодці! За чудову працю ви отримуєте розфарбовки з весняними квітами.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Авторська група : Байер О.М., Безсонова О.К., Брежнєва О.Г., Гавриш Н.В., Загородня Л. П., Косенчук О. Г., Корнєєва О.Л., Лисенко Г. М., Левінець Н. В., Машовець М.А., Мордоус І.О., Нерянова С. І., Піроженко Т. О., Половіна О. А., Рейпольська О.Д., Шевчук А. С. Під науковим керівництвом доктора психологічних наук, професора, член-кореспондента НАПН України – Піроженко Т. О. - 2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doskylnoyi%20osvity.pdf
2. Богуш А.М., Гавриш Н.В. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. Підручник для ВНЗ / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2008. – 408 с.
3. Беленька Г. Дошкільнятам про світ природи: старший дошкільний вік. – К. : Видавництво «Генеза», 2013. – 112 с.
4. Костенко Н.В., С.В. Окуненко Ознайомлення з природою. Подорож з Любознайчиком. Старший вік. Серія «Сучасна дошкільна освіта», 2017.
5. Легенди та перекази про первоцвіти та інші лікарські рослини URL: <https://vseosvita.ua/library/embed/01002j70-7fb6.doc.html>
6. Нетрадиційні техніки малювання URL: <https://vseosvita.ua/library/netradytsiini-tekhniky-maliuvannya-zbirka-vsikh-netradytsiinykh-tehnik-maliuvannia-667899.html>

ЯК ДРАКОН ЗАЇХНУВ НА СВІТЛУ ЗЕМЛЮ

ОЛЕНА МІХАЛЕЦЬ

У фантастичній країні — країні смерекових гір, свічад річок, теплих морів, розлогих полів, веселкових водограїв віками живе неймовірний народ. І земля його зветься Світлою. Тому що в грудях кожного мешканця палає добре серце, гріє світло щирої любові. В осяйного народу скрізь лад: в оселях, городах, садах, полях, лісах. По всій квітучій землі трудиться славний люд. Усякі часи бували в світлого народу: і тривожні, і веселі. Розраду мешканці завжди знаходили у пісні. А дзвінка солов'їна мова красиво і дотепно славилася народ, його квітучий край, викликала подив та захоплення кожного, хто б її не почув.

І був у цієї країні сусід — Дракон багатоголовий. Велике тіло, маленькі голови, лапи загребущі, очі завидющі, крила волохаті, хвіст дряпастий. Удавав із себе величного та всемогутнього, своїм виглядом навіював жах та тривогу на всі великі й малі народи, вимагав покори до своєї персони. Усі його оминали, аби лиха не знати. Світлому люду язикатий плів байки, що любить їх, пропонував свою дружбу.

А насправді щаслива й благословенна земля дратувала всі його голови, доводила їх до сказу, до страшної гикавки, нестерпної сверблячки і мруження восьми пар очей.

Змій-сусідонька куди хотів, туди і пхав свої голови, заглядав у кожну шпаринку дивовижного краю, щоб поцупити чи взяти на користування до вічного віддання. Він не міг пережити, що сусід процвітає. Його щетина ставала дибки, з ніздів ішов дим, з очей іскрило. Світлі справи сусідів додавали йому ще й головного болю.

І закралась лиха думка у великого Дракониська – проковтнути Світлу Землю, щоб її зовсім не стало, бо щастя інших псує його настрій та підбурює апетит до пожирання найкращого чужого. Великий ненажера талановитий був у вихвалянні себе та своєї могутньої мови:

- Я найвеличніший! Я вип'ю моря, випалю землі, наведу тінь на ваші домівки! – погрожував сусідам.

Важко зрозуміти світлому люду такі забаганки багатоголового. Тому що вільний дух не дозволяв їм коритися і плазувати перед зловмисником. На чуже щасливі володарі Землі ніколи не зазіхали і своїм без доброї волі не мали наміру ділитися. І сміливо відповідав заграбастому сусідові:

- Козак не без волі, земля не без щастя!

Як можна суперечити великому? – гнівався Змій та крутив головами, пускав слину, здіймав порошок хвостом, але все марно - сміливці не корилися.

І стали думки Змія допікати. Як погляне він на сусідню землю, так і кортить йому полум'ям палити, житися не своїм, ще й в розбійника гратися. Про дрібні й великі примхи пещеного Дракона знали здавна. Але його гонор та величина лише смішила володарів Світлого. Вони з гумором відповідали чужинцеві:

- Великий до неба, тебе нам не треба!

- Вільному - волю, безславному – смерть!

- Рідна земля - понад усе!

Але зрідка пригощали звіра борщами та варениками, щоб про лихе не думав. Дракон уплітав, тягнув лапи за добавкою і не дякував. Та лихі думки його не зникали, плели злодійські плани з літа до зими, з весни до осені.

І одного разу, коли осяйні люди спали, Змій-злочинець розпочав свою чорну справу. Брязкотіння ворога розбудило мешканців осяйної землі серед ночі. Дракон випустив вогонь зі своїх пащ. Зачадів смородом пожеж та згарищ на благословенній сонячній землі. У сяйві металевого вогню увесь світ розгледів ганебне обличчя багатоголового. Його лаписька топтали землю сусіда, вогонь обпалював усе, що рідне, цінне, важливе для світлих людей. Металеве тіло Змія ламало звичне радісне й веселкове життя. Небо потемніло, ріки помутніли, а Змій невпинно виконував забаганки своїх голів:

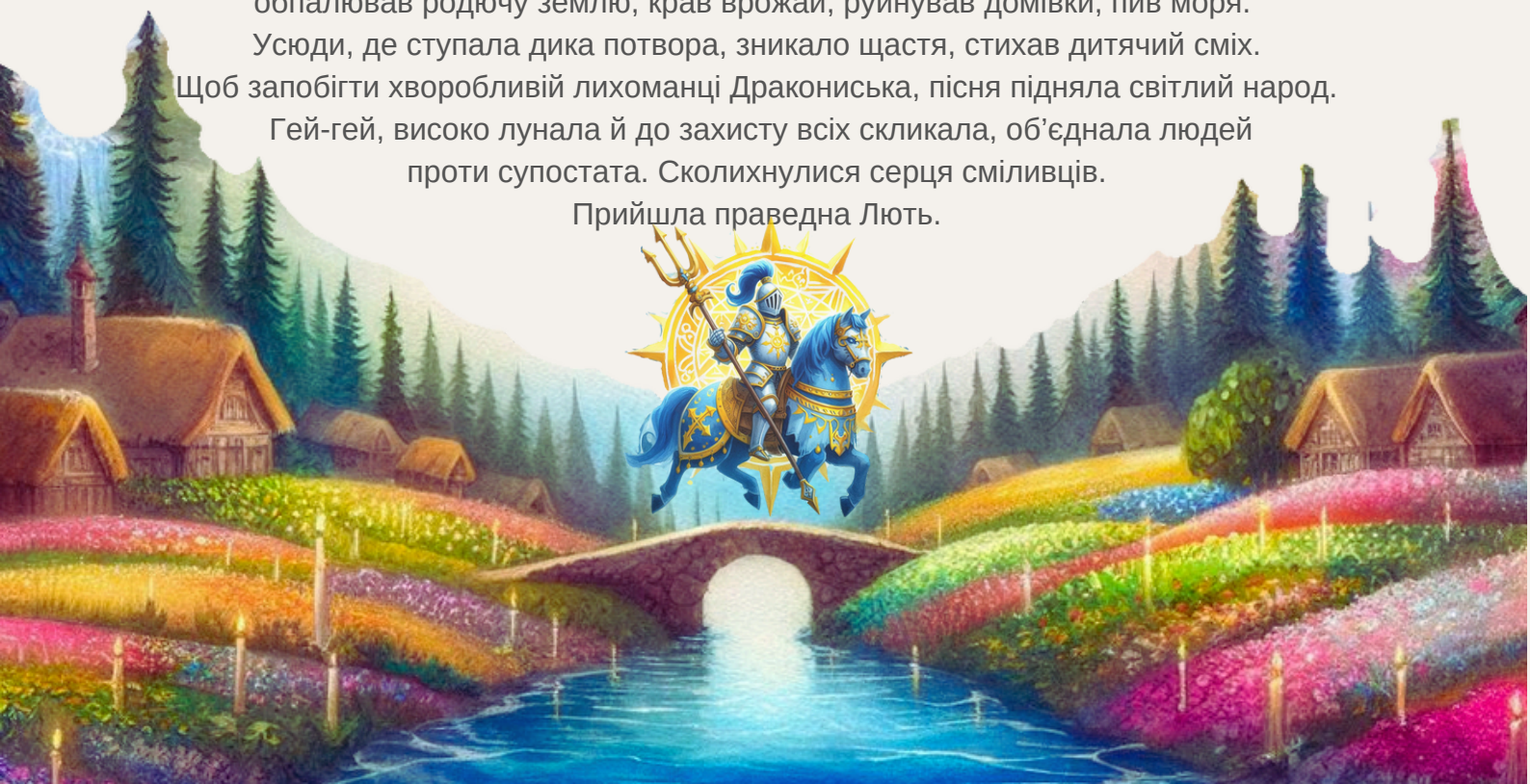
обпалював родючу землю, крав врожай, руйнував домівки, пив моря.

Усюди, де ступала дика потвора, зникало щастя, стихав дитячий сміх.

Щоб запобігти хворобливій лихоманці Дракониська, пісня підняла світлий народ.

Гей-гей, високо лунала й до захисту всіх скликала, об'єднала людей проти супостата. Сколихнулися серця сміливців.

Прийшла праведна Лють.

Єдність, відданість, безкорисність, віра в правду, вільний дух — надійна броня світлого люду, потужний захист від ненажерливого завойовника. Світлі робили свою справу й не збиралися поступатися ворогові.

Змій тішився думкою, що зможе заволодіти чужим і стати володарем душ і сердець ненависних сусідів. Вже корони приміряв на всі маленькі голови, мундир замовив. Але не злякав сміливих. Стали вони горою. Чим більша гора, тим ближче до Сонця. І молитва полетіла до небес. Кожна матір благала Ангелів Добра та Світла до захисту. Мужні Соколи країни-неньки гуртом поламали волохаті крила потворі.

Миролюбні Горлиці відважно цілили в гидке тіло багатоголового, ранили його. Заволав Змій, заревів:

— Затопчу! Заколю! Поламаю!

Відважний люд як не чув. Своє не віддавав, боронив. Зброя світлого видалася не по зубах лихому Дракону. І вдаваний герой переможцем не став. Одне за одним втратив усі зуби й майже всі голови. Синьо-жовте саяво та вільний дух сміливців засліпили йому очі й вибили ґрунт з-під ніг.

Край любові об'єднав Ангелів Світла й Добра. Всі разом прогнали Дракониську. Довелося втікати двоголовому на рідні болота.

— Я повернуся! — волав розпечений звір. Не втішившись, голови продовжили суперечки між собою:

— Тепле Море — моє! — свистіла одна голова.

— Сонячна Земля — моя! — сопіла інша.

— Я найвеличніша! — продовжувала перша.

— Ні, це я найвеличніша, бо моя мова могутніша, — голосила друга голова.

Вони не слухали одна одну, тягнули в різні боки доти, доки не розірвали сіроманця на частини. На рештках Чудовиська розквітли соняхи — квіти, схожі на сонце. Буйна радість життя та щастя могутніми зернами проросли в серцях осяйних людей Сонячної Землі й Теплого Моря.

«Не зазіхай на чуже, бо залишишся ні з чим!» — вчать світлі люди дітей. І ці мудрі слова передаються від батька й матері до сина й доньки, від роду до роду. І нікому не здолати вільний і мудрий народ. Добро та світло завжди перемагають!

НАШИМ МАЙБУТНІМ СПІВАВТОРАМ

Як і у кожного креативного педагога, у вас, безсумнівно, виникає безліч цікавих ідей та думок, які ви крок за кроком утілюєте в педагогічну працю: навчаєте, виховуєте, розвиваєте, впроваджуєте, формуєте. У вас є свій індивідуальний стиль проведення уроку, навчального заняття чи виховного заходу, крутецька освітня ідея, цінний досвід, перевірений часом, своя особлива манера спілкування з дітьми... Тобто, все те, що робить вас справжніми майстрами своєї справи. То ж поділіться своїм досвідом з колегами!

Вимоги до публікації:

- опишіть родзинки свого педагогічного досвіду/ ефективну методику чи навчальний прийом/ цікаву розробку навчального заняття чи виховного заходу;
- матеріал публікації має бути таким, що відповідає чинним програмам та може використовуватися у закладах освіти, інноваційним та актуальним;
- обсяг – до 3-х друкованих сторінок формату А4, шрифт Times New Roman, кегель 14 пт, 1 міжрядковий інтервал;
- додайте окремим файлом кілька світлин чи графічних зображень гарної якості в форматах JPG або PNG ;
- мультимедійний контент (презентації, відео, сценарії/розробки, які великі за обсягом) розмістіть на власному Google-диску, надайте спільний доступ та додайте посилання до публікації;
- обов'язково додайте відповідно оформлений список використаних джерел (приклад оформлення: <https://drive.google.com/file/d/1fib0yABba-SM3EILE2BJ5fcWqbAXeOwj/view?usp=sharing>)
- перевірте матеріал на наявність орфографічних, пунктуаційних, стилістичних помилок;
- не забудьте вказати свої дані (прізвище, ім'я, повну назву закладу освіти, посаду та особистий номер телефону), додайте своє фото в форматах JPG або PNG;
- надішліть матеріали за адресою: khmcenterteachers@gmail.com (обов'язково з поміткою «Для газети») до 20 числа кожного місяця.

До публікації НЕ ПРИЙМАЮТЬСЯ матеріали, що містять ознаки плагіату, не відповідають вимогам щодо обсягу та формату, матеріали, що містять помилки. Ми поважаємо авторські права, тому просимо дотримуватися академічної доброчесності.

3 питань розміщення матеріалів звертатися за тел. +38 (097) 4004907, +38 (097) 2092791

Ел. пошта: khmcenterteachers@gmail.com

Головний редактор: Оксана РАТУШНЯК

Редактор: Вікторія СТАНЕЦЬКА

Редакція залишає за собою право редагувати отримані матеріали, повертати їх авторам у разі невідповідності вимогам до публікації або виявлення академічної недоброчесності та не несе відповідальності за їх зміст.

ОСВІТНІЙ ФОКУС

<https://www.facebook.com/@khmcenterteachers2021.khm>

м. Хмельницький, вул. Свободи, 2/1
[+38 \(097\) 400-49-07](tel:+380974004907)

khmcenterteachers@gmail.com

khmcenterteachers@gmail.com